

YASHIL

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№6

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 761 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-iyunda ruxsat etildi.

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayeich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni shakllantirishda xitoy va rossiya investitsiyalarining qiyosiy tahlili.....	20
Malikov Numonjon Kamalovich	
Raqamli texnologiyalarning makroiqtisodiy barqarorlikka ta'siri	26
Sherzod Rajabov, Istora Abdusalomova	
Reducing inequality through human capital development: a comparative analysis of policies in the european union and uzbekistan	30
Ilxomjonov Jaxongir Alisher o'g'li	
Hududiy raqamli infratuzilmaning xizmat ko'rsatish sektoriga ta'siri: samarqand viloyati misolida	39
Musinov Dilshod Sultanovich	
Ways to improve quality in hotels through digital technologies	44
N.A. Rakhmonova	
Проблемы и пути внедрения механизма налогового стимулирования центров инновационного роста нового узбекистана.....	48
Умаров Б. С.	
Влияние протекционистской политики на инвестиционные стратегии промышленных предприятий.....	55
Ёдгоров Сардорбек Самадович	
Fiskal siyosat tahlili: aholi bandligi; aholi daromadlari; soliqqa tortish.....	61
Isroilov Boxodir Ibragimovich, Navruzova Farog'at Abdihamid qizi	
Problems in entrepreneurial potential development: a comprehensive analysis of contemporary barriers and challenges	67
Baxtiyor Xabibullayev Abdulvoxid o'g'li	
Tijorat banklarida aholi omonatlarining jozibadorligini oshirishning metodologik asoslari va amaliy yo'nalishlari	73
Xakimov Zoxid Norbo'tayevich	
To'lov aylanmasining mohiyatini aniqlashda to'lov va to'lov oqimlarining roli.....	78
I.F.Sayfiddinov	
Moliyaviy inklyuzivlikni ta'minlovchi samarali soliq siyosati.....	83
Artikov Ne'matulla Abdusalamovich	
Youth, digital finance, and the gig economy in uzbekistan	86
Akmal Boymurodov	
Aktsiyadorlik jamiyatlari korporativ boshqaruvda qaror qabul qilishda raqamli texnologiyalardan foydalanish masalalari	91
Xabibullaeva Shirinxon Tohir qizi	
В условиях трансформации обеспечение развитие образования и нуки в сфере подготовки управленческих кадров	98
Суюнов Дилмурод Холмурадович	
Ипотечное кредитование как инструмент социальной политики в узбекистане	104
Базарова Нигора Равшановна	
Kichik biznes subyektlari tomonidan hudud aholisi bandligini ta'minlashning ijtimoiy va iqtisodiy natijalari.....	110
Ergasheva Nigora Abdigapparovna	
Kichik korxonalar istiqbolli hududlarda sanoat ishlab chiqarish holati dinamikasi.....	114
Xonto'rayev Obbosxon Kamolxon o'g'li	
Banklarning aktivlarini daromadliligini oshirish yo'llari	118
Elbusinova Umida Khamidullaevna	

Ekologik omillar o'zgarishining dehqon xo'jaliklari yalpi hosiliga ta'siri	123
Otamurodova Dildora Abdukrimovna	
O'zbekiston tijorat banklarining yashil iqtisodiyotdagi o'rni	128
Eshev Furqat A'zamovich, Ibragimova Feruza Axtamovna, Jumanazarova Malika Baxtiyorovna, Raxmatova Mohina Dilmurod qizi	
Использование интеллектуальных технологий в процессе обслуживания клиентов банка	132
Хашимова Дилёра Пахритдиновна	
Innovatsion faoliyatning moliyaviy rag'batlantirish va boshqaruv samaradorligini belgilovchi omil va jihatlari.....	138
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
Import tovarlari bo'yicha aksiz solig'ini undirishning nazariy asoslari.....	143
Abdurasulov Murodjon Bahrom o'g'li	
Роль цифровых валют центральных банков в модернизации платёжной инфраструктуры: мировой опыт и перспективы Узбекистана	150
Срожиддинова З.Х., Тухтасинова Д.Н.	
Tijorat banklarida chakana to'lov tizimlarini nazariy asosi.....	155
Sultonov Davronjon Rustam o'g'li	
Tikuv-trikotaj korxonalari raqobatbardoshlikni oshirishda strategik menejmentning roli	161
Mamatraimov Islom Mamanazarovich	
Ta'lim, ekologiya va raqamlashtirish sohalarida bolalar va o'smirlar turizmini integratsiyalash: xalqaro tajribalar va O'zbekiston.....	170
Islomova Dilrabo Salomovna	
Iqtisodiy masalalarni matritsalar nazariyasi asosida modellashtirish va python dasturlash tilida yechish.....	175
Tojiyev Ilhom Ibraimovich, To'rayeva Feruza Dilmurodovna, Namozova Barchinoy G'ayrat qizi, Baxronova Zuhra Otaniyoz qizi	
Pul bozori barqarorligini ta'minlashda tijorat banklarida likvidlikni boshqarish samaradorligi	188
Sattorova Nasiba G'aniyoz qizi	
The role of digitalization of healthcare in the implementation of the safe city project	192
Akbarjon Iminov	
Аутоиммунные поражения центральной нервной системы, возникающие после стрептококковой инфекции	198
Умарова Саодат Сулаймоновна, Нормакматов Бахтиёр Ботиралиевич	
Iqtisodiyotga yo'naltirilgan investiyalar tahlili.....	204
Namozov Olim Botirovich	
Creating a favorable climate for investment in agriculture	209
U.I.Djumaniyazov, B.J.Mirzaev	
Davlat ishtirokidagi korxonalarni korporativ boshqaruvni xalqaro standartlari asosida takomillashtirish	214
F.Djalilov	
Davlat tibbiyot tashkilotlarida ish beruvchining fuqarolik javobgarligini majburiy su'g'urta qilish xarajatlarini hisobi.....	222
Kuliboyev Azamat Shonazarovich	
O'zbekistonda bank operatsion xarajatlari buxgalteriya hisobi.....	227
Qurbonova Sitara Vahobjon qizi	
O'zbekistonda kichik biznes va tadbirkorlik subyektlarini rivojlantirishning strategik yo'nalishlari.....	233
Musayev Ozodjon Shavkat o'g'li	
Пути обеспечения стабильного экономического роста в условиях перехода к зелёной экономике, совершенствования государственной экономической политики и повышения эффективности внедрения принципов цикличной экономики.....	237
Худайбергенова Адалат Негматуллаевна, Убайдуллаев Сирожиддин Жамшидович, Файзиёва Хамида	

Кудратовна, Эшбоев Миржалол Бахромович	
O'zbekiston sanoatining iqtisodiy holatini baholash	241
Mamanazarov Oybek Shomurodovich	
Maktabgacha ta'limda tayanch kompetensiyalarni shakllantirishda matematika va savod asoslarining didaktik yechimlari.....	247
Mingboyeva Guldorxon Maxmudovna	
Soliq tizimida soliq riskini baholash uslubiyoti.....	252
Nasimov Ravshanjon Azimovich	
Budjetni rejalashtirish tizimida jismoniy shaxslar daromadlari bo'yicha prognozlashni takomillashtirishning metodologik asoslari	260
Babaev Shavkat Bayramovich	
Понятие и сущность денежного потока в системе финансового управления.....	267
Машарипова Шахло Адамбаевна	
Yashil mehmonxonalarda strategik tahlil metodologiyasi	274
Rasulova Nigora Yusupovna	
Цифровая трансформация: новые возможности и современные тенденции в управлении бизнесом и инвестициями.....	279
Баратова Динора Алишеровна	
Mehmonxonalarda xizmat ko'rsatishning sifati va samaradorligini baholash.....	283
Ikromov Akbar Farxod o'g'li	
Модель внедрения open banking в Узбекистане: предложение на основе международного опыта и локальных особенностей.....	288
Камалов Шухрат Камалович, Аскарова Дилором Хожимуратовна, Баходиров Жасурбек Олёрбек ўғли, Маликов Шохрух Шокирович, Тенгелова Фарангиз Мажид кизи	
O'zbekistonda islom moliyasini joriy qilishning yo'llari	295
Ashurbayev Farrux Alisher o'g'li, Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
AQSH tajribasiga ko'ra eksportni iqtisodiy o'sishga tasiri	299
D.E.Qarshiev	
Iqtisodiyotni tartibga solish orqali aholi farovonligini oshirishning ahamiyati	304
Berdibekov A.	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirish va aholi moliyaviy savodxonligini oshirishda inklyuziv molianing ahamiyati.....	308
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
Problems of the financial mechanism influence for stable and inertial development of enterprises.....	313
Zaynalov Jakhongir Rasulovich, Alieva Susanna	
Tibbiyot turizmni rivojlantirish va uning salohiyatini iqtisodiy baholashning ilmiy va uslubiy asoslari	317
Vofaxojayeva Dilafruz Marufovna	
Turistik destinatsiyalar va raqamli marketing texnologiyalari orqali turizm barqarorligini transformatsiya qilish	322
Nurmuhammadxon Oppoqxonov	
Kichik va o'rta biznes moliyaviy barqarorligining kambag'allikni kamaytirishdagi ahamiyati.....	327
Djamalov Xasan Numanjanovich	
Qoraqalpog'iston respublikasida turizmni rivojlantirishning tashkiliy va iqtisodiy salohiyatini baholash.....	335
Xoshimov Baxrom Baxadirovich	
O'zbekiston turizm sektorida tog' turizmining ulushi.....	343
Alimov Abduvakil Komil o'g'li	
O'zbekiston respublikasida investitsiya faoliyatini moliyaviy boshqarish va bunda xorij tajribasi.....	348
Ismailov Dilshod Anvarjonovich	

Tadbirkorlik faoliyatini samarali boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanishning holati.....	354
Sattarov Xayrulla Fayzullayevich	
Tadbirkorlik faoliyatida innovatsiyalarni rivojlantirish strategiyasini tanlash va asoslash	358
Shakirova Madinaxon Gafurdjanovna	
O'zbekistonning xalqaro valyuta-moliya tashkilotlari bilan o'zaro hamkorlik aloqalarini mustahkamlash yo'nalishlari.....	362
Gulmurodova Marjona Olimjon qizi, Turg'unova Zohida Shavkat qizi, Umida Yuldasheva	
Jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortish tartibini takomillashtirish.....	367
Bobomurotova Manzura Panji qizi	
Aksiyadorlik jamiyatlari va qimmatli qog'ozlar bozori o'rtasidagi iqtisodiy munosabatlar	372
Berdaliyev Javohir Jahongir o'g'li	
Farg'ona viloyati mahallalarida tadbirkorlikni va hunarmadchilikni rivojlanishi holati tahlili	379
Tuxtasinov Zafarjon Odiljonovich	
Проблемы охраны окружающей среды и формирования «зеленой экономики»	389
Ёдгорова Мухайё Шухратовна, Иминова Наргиза Акрамовна	
The evolution of passenger transport in uzbekistan and its impact on economic growth.....	392
Naubetova Ziyada Niyet kizi	
Davlat tibbiyot tashkilotlarida ish beruvchining fuqarolik javobgarligini majburiy sug'urta qilish xarajatlarining hisobi.....	397
Kuliboev Azamat Shonazarovich	
Jahon sug'urta amaliyotining O'zbekiston sug'urta bozorining rivojlanishiga ta'siri	402
Kuvatova Dinara Anvarovna	
Milliy iqtisodiyotda xorijiy investitsiyalarning ahamiyati va ta'sir mexanizmlari	406
Abdullayev Zoxid Xolxo'jayevich	
Xaridorlar bilan hisob-kitoblar auditida moliyaviy tahlil usullarini qo'llash xususiyatlari.....	411
Sagimbaev Sultanbek Turdibay o'g'li, Sultamuratov Qallibek	
The function and value of commercial banks in fostering capital market growth	416
Isakov Janabay Yakipbaevich	
Raqamli texnologiyalarning korxonalar risk boshqaruvidagi rolini swot tahlili orqali tadqiq etishning ahamiyati	427
Tojimatov Izzatbek Ikromali o'g'li	
Germaniyaning deutsche banki va buyuk britaniyaning barclays banki xizmatlar amaliyoti va uni o'zbekiston bank tizimi faoliyatiga qo'llash yo'llari	432
Raxmatov Temur Sotiboldiyevich	
The state and development trends of business process auditing in joint-stock companies in uzbekistan.....	439
Utegenova Sarbinaz Turdimuratovna	
Mamlakatimizda amaldagi budjetlararo munosabatlarning tartibi hisobi, hamda uning ahamiyati	444
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li, Saydullayeva Zeboxon Shukrilla qizi	
Qurilish materiallari sanoatida innovatsion klasterlarni boshqarishni takomillashtirish	462
Xaydarova E'zoza Shukurullayevna, Li Zin Bo	
Barqaror rivojlanish va yashil iqtisodiyotning mamlakatimizda so'nggi yillardagi oshib borayotgan ahamiyati	467
Bahodirova Mohigul	
Conceptual framework for boosting the financial and economic performance of investment projects in industrial enterprises.....	472
Sarriev Kahraman Ramatullaevich	
Bandlik va ayollar tadbirkorligi	477
Ibodullayeva M.S.	

Mamlakatimiz yalpi ichki mahsulotini ekonometrik prognozlash.....	482
A'zamov Musurmon Axmadovich, Islomov Javohir	
Eksport siyosatini tadbirkorlik faoliyati rivojlanishiga ta'siri.....	488
Suvonov Ibrohim Izbosarovich, Abdug'aniyev Murodjon Shavkat o'g'li	
Aholini ish bilan ta'minlashda qishloq aholisini mehnat salohiyatidan foydalanish.....	492
Noiba Qodirova Maxmud qizi	
Yashirin iqtisodiyotni kamaytirishda rasmiy bandlik va moliyaviy munosabatlarni rivojlantirish	497
Xalimbetov Farxad Bagibekovich, Reyimberdiyev Baburbek Adilbek o'g'li	
Analysis of touristic potential and capacity of ecotourism sites	501
Abdurakhmanova Akida Faizulla kizi	
Xorijiy investitsiya ishtirokidagi korxonalarni moliyalashtirishni takomillashtirish.....	509
Salohiddinov Jaloliddin	
Infratuzilma va bozor infratuzilmasi tushunchalarining nazariy tavsifi	516
G'aniyev Botir Baxtiyorovich	
O'zbekiston va xorijiy davlatlarda aksiyadorlik jamiyatlarining qimmatli qog'ozlar orqali kapital yig'ish strategiyalari	520
Dilnozaxon Muxitdinova	
Iqtisodiy inqiroz paytida korxonalarda likvidlilikni boshqarish strategiyalari	527
Abdusalomova Nodira Bakhodirovna, Jabborova Sevinch Xusanovna	
O'zbekistonda islomiy mikromoliyaviy xizmatlar orqali ish bilan bandlikni oshirish istiqbollari.....	532
Mamatkulov Humoyun Bobir-ugli	
Textile enterprises and changing market conditions: integration of demand analysis, trend forecasting and strategic assortment management	536
Ikramova Nodira Burkxon kizi	
Aksiyadorlik korxonalari boshqaruv tizimida korporativ madaniyatni takomillashtirish.....	540
Umarchodjaeva Muyassarhon Ganievna, Omanova Nargiza Rustam qizi	
Moliyaviy faoliyat natijalari hisobi va auditini takomillashtirish.....	548
Po'latov Xudoyberdi Uktamovich, Abduxoliqov Isomiddin Ikrom o'g'li	
Rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlarda iqtisodiyotning real sektori korxonalariga kreditlar bo'yicha foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatishda markaziy banklarning qayta moliyalash stavkalarining rolini tahlil qilish	553
Jabbarov Eliboy, Abdullayeva Charos Abdullo qizi	
O'zbekistonda qishloq xo'jalik mahsulotlarini qayta ishlashda innovatsiyalarning roli va iqtisodiy samaradorligi	558
Raximov Baxromjon Ibroximovich, Solohiddinov Nuriddin Sirojiddin o'g'li	
Sirkulyar iqtisodiyotni rivojlantirish orqali chiqindilarni boshqarish muammosini bartaraf etish yo'llari.....	563
Narzullayev Elmurod Shuxrat o'g'li, Hamrokulov Ulug'bek Abdurahmatovich	
Korxonani samarali boshqarishni ta'minlash strategiyalari	567
D.Mutalova	
Masofaviy ta'lim platformalarining qiyosiy tahlili va funksional xususiyatlari.....	571
Nabieva Nilufar Nabi qizi	
Raqamli iqtisodiyotning jamiyat hayotiga ta'siri.....	577
Aripova Ziyoda Xayrullayevna, Nurmuxamedova Tursunoy Usmonovna	
Transportda turistik xizmatlarni boshqarish mexanizmini takomillashtirish.....	581
Tuychiyev Anvarjon Muxtorjonovich	
Ipak yo'lining tarixiy madaniy merosi va hunarmandchiligi: dolzarb muammolar va tadqiqot istiqbollari	584
Xushnazarova Maxzuna Gulamdjanovna	

Eksport faoliyatini rag'batlantirishda institutsional va moliyaviy mexanizmlarning roli.....	589
Umarkulov Kodirjon Maxamadaminovich	
Elektron pul evolyutsiyasi.....	595
Marpatov Mavlonxon Dadashevich	
Yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonida sanoat korxonalarining roli.....	600
Nasullayeva Yoqutoy Nasim qizi	
O'zbekistonda turizm marketingi va raqobatbardoshligini oshirish	606
Ikramova Nasiba Axmadovna	
Kambag'allikni qisqartirishning zamonaviy yo'nalishlari.....	610
Mirzayev Qulmamat Jonuzoqovich, Shodiyev Fazliddin Qalandar o'g'li	
Jamiyatda imkoniyati cheklanganlarning bandligini ta'minlashning ijtimoiy-iqtisodiy asoslari.....	615
Tilavova Munisa Maxmudovna	
Moliyaviy matematika vositalarining O'zbekiston kredit tizimidagi qo'llanilishi.....	620
Shamsiyeva Nigora Rafiq qizi	
Ecological sustainability in tourism: regional practices and global reflections.....	626
Sayyora Safaeva	
Quyi amudaryo mintaqasida turli darajadagi destinasiyalararo ixtisoslashgan klasterlarni shakllantirish asoslari va ularning o'ziga xos jihatlari.....	631
Doschanov Tangirbergen, Ollanazarov Bekmurod Davlatmurotovich	
Fine dining restoranlarida marketing strategiyalarining shakllanishi va mijoz jalb qilishda ularning ahamiyati.....	641
Jumaniyazova Sarvinoz Mansur qizi	
Soliq to'lovchilarning majburiyatlari bajarilishini kontseptual asoslari va shartlari asoslari xususida.....	644
Abdusherozov Abdullo Baxtiyorovich	
Davlat sektoridagi tashkilotlarda smetalar tuzish tartibi	651
Abdulaziz Norquchqorov Ziyadullayevich	
Качественное развитие рынка труда узбекистана.....	657
Мамадалиева Хафиза Холдаровна	
Kichik biznes subyektlarining aholi bandligini ta'minlash orqali kambag'allik darajasini pasaytirishdagi o'rni.....	664
Maxamadaliyev Boburbek Baxodir o'g'li	
Устойчивое развитие esg-менеджмента: от тренда к фундаментальной стратегии выживания и процветания.....	670
Собирова Нилуфар Бекпулат кизи	
Sirdaryo viloyatida investitsion faollikni oshirishda davlat va xususiy sektor hamkorligi	676
Mamatqulova Muxlisa Komiljon qizi	
Qurilish loyihalarini moliyalashtirishning milliy va xalqaro tajribasi	681
Yashin Iboyev	
Xizmatlar sohasida innovatsion muhitni yaratishning dolzarb masalalari.....	687
Kamoliddin Mamatqulovich Ibodov, Jamshid Abduxaliqovich Xolboyev	
Sanoat korxonalarining raqobatbardoshligini boshqarishda tovar aylanmasi tahlili.....	692
Jumayeva Gulrux Jo'raqulovna	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda innovatsion faoliyatning moliyaviy va boshqaruv hisobini takomillashtirish masalalari	698
Xushvaqtova Nozanin Nurbek qizi	
Effect of processing on nutrients in tomato products.....	706
Ergasheva Muhabbat Komil kizi	
Asosiy vositalarni davomiy (uzluksiz) baholash.....	710
Kuziev Islom Nematovich, Raxmonov Xurshidbek Shavkat o'g'li	

Sun'iy intellekt: Markaziy banklarni qanday o'zgartirmoqda?	715
Shahboz Qozoqov Ortiqbaevich	
Kichik biznes subyektlarida tashkil etilgan baliqchilikka ixtisoslashgan xo'jaliklarning mamlakat oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashdagi o'rni.....	720
Vazirov Azamat Yoqubjonovich	
Korxonalarning marketing faoliyatini strategik rivojlantirish yo'nalishlari.....	725
Isokboeva Zilola Rustam qizi	
К целям повестки 2030: анализ экономических индикаторов узбекистана	728
Салахутдинова Юлдуз Голибовна	
Современное состояние исследований в области использования цифровых технологий в инвестиционной деятельности	734
Ирмухамедова М.Д.	
Tijorat banklarining raqamli transformatsiyasi jarayoni, uning imkoniyatlari va xavf-xatarlarini tahlil qilish.....	741
Eshqobilov Ahmat Jovliyevich	
Aholi sonining o'sishi va iqtisodiy infratuzilmaga yuklanish: hududiy tahlil	745
To'rayev Nurbek Baykulovich	
O'zbekistonda oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash va boshqarishning hududiy rivojlantirish strategiyasi	751
Nuraliev Temurjon Erkinjon o'g'li	
O'zbekistonning zamonaviy korxona va tashkilotlarda boshqaruv masalalari	756
Ahtamova Mohigul Erkinovna	

O'ZBEKISTONNING ZAMONAVIY KORXONA VA TASHKIOTLARDA BOSHQARUV MASALALARI

Ahtamova Mohigul Erkinovna

O'zbekiston Respublikasi,
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Samarqand filiali
PhD, dotsent vazifasini bajaruvchi
Muallifning elektron manzili: mohigulahtamova8@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekistonning zamonaviy korxona va tashkilotlarida boshqaruv tizimining dolzarb masalalari tahlil qilinadi. Mamlakatda iqtisodiy islohotlar, raqamli transformatsiya va xalqaro integratsiya sharoitida korxonalarning samaradorligini oshirish uchun innovatsion boshqaruv usullari va strategiyalarining ahamiyati yoritilgan.

Kalitsso'zlar: boshqaruv, korxona, raqamlashtirish, innovatsiya, samaradorlik, iqtisodiyot, modernizatsiya, raqobatbardoshlik.

Abstract: The article analyzes current issues of the management system at modern enterprises and organizations in Uzbekistan. The importance of innovative management methods and strategies for improving the efficiency of enterprises in the context of economic reforms, digital transformation and international integration in the country is emphasized.

Key words: management, enterprise, digitalization, innovation, efficiency, economy, modernization, competitiveness.

Аннотация: В статье анализируются актуальные вопросы системы управления на современных предприятиях и организациях Узбекистана. Подчёркнута важность инновационных методов и стратегий управления для повышения эффективности предприятий в условиях экономических реформ, цифровой трансформации и международной интеграции в стране.

Ключевые слова: управление, предприятие, цифровизация, инновации, эффективность, экономика, модернизация, конкурентоспособность.

KIRISH

So'nggi yillarda O'zbekiston iqtisodiy rivojlanishning yangi bosqichiga o'tdi. Mamlakatda tadbirkorlik muhitini yaxshilash, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish, innovatsion texnologiyalarni joriy etish hamda davlat boshqaruvini soddalashtirishga qaratilgan keng qamrovli islohotlar amalga oshirilmoqda. Ushbu o'zgarishlar zamonaviy korxona va tashkilotlarda boshqaruv jarayonlariga yangicha yondashuv va talablarni yuzaga keltirmoqda.

O'zbekiston Prezidenti tomonidan ilgari surilgan "Yangi O'zbekiston – 2030" strategiyasi mamlakat iqtisodiyotini modernizatsiya qilish va uning raqobatbardoshligini oshirishga qaratilgan kompleks dastur sifatida alohida ahamiyat kasb etadi. Mazkur sharoitda korxonalarning barqaror rivojlanishini ta'minlash boshqaruv tizimini takomillashtirish bilan chambarchas bog'liq bo'lib, bu masala bugungi kunning dolzarb yo'nalishlaridan biriga aylangan.

Maqolaning asosiy maqsadi — O'zbekistondagi zamonaviy korxona va tashkilotlarda boshqaruv tizimining hozirgi holatini tahlil qilish, mavjud muammolarni aniqlash hamda ularni hal etish bo'yicha amaliy takliflar ishlab chiqishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Boshqaruv nazariyasida klassik yondashuvlar muhim o'rin tutadi. Anri Fayol boshqaruv jarayonini rejalashtirish, tashkil etish, rahbarlik qilish, muvofiqlashtirish va nazorat qilish kabi asosiy bosqichlarga ajratgan. [1]

Piter Druker esa menejmentda strategik fikrlash va innovatsion yondashuv muhimligini ta'kidlagan. Uning fikricha, har qanday tashkilot samaradorlikka erishishi uchun o'zining asosiy maqsadini aniq belgilab olishi va resurslardan unumli foydalanishi zarur. [2]

O'zbekistonda olib borilayotgan iqtisodiy islohotlar va ularning biznes boshqaruviga ta'siri bo'yicha M. Axtamova tadqiqotlari iqtisodiy rivojlanish sharoitida biznes boshqaruvining o'ri va asosiy yo'nalishlarini yoritadi. [3]

Bundan tashqari, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «Yangi O'zbekiston – 2030» strategiyasi mamlakatning iqtisodiy rivojlanish maqsadlari va ularga erishish yo'llarini belgilab beradi. Ushbu hujjat asosida zamonaviy boshqaruv tizimini rivojlantirish yo'nalishlari belgilangan. [4]

Feruza Yaxyoevna Obidova tomonidan yozilgan maqolada qurilish sanoati korxonalarida boshqaruv samaradorligini baholash uslublari takomillashtirilgan. Mazkur tadqiqotda raqamli iqtisodiyot sharoitida boshqaruv samaradorligini baholashning ilmiy-nazariy asoslari va amaliy tavsiyalari ishlab chiqilgan. Ushbu ish qurilish tarmog'ini modernizatsiya qilish va innovatsion rivojlantirish strategiyasini amalga oshirishda muhim ahamiyatga ega. [5]

O'zbekiston Respublikasi Davlat aktivlarini boshqarish agentligi huzuridagi Xususiylashtirish va davlat aktivlarini boshqarish muammolarini tadqiq etish markazi tomonidan tayyorlangan tezisda ESG (ekologik, ijtimoiy va korporativ boshqaruv) tamoyillarining O'zbekistondagi korxonalarga, xususan davlat ishtirokidagi korxonalarga joriy etish masalalari yoritilgan. Bu tadqiqotda ESG reytinglarining ahamiyati, investorlar uchun ESG tizimining afzalliklari va «yashil» iqtisodiyotga o'tish jarayonidagi boshqaruv masalalari ko'rib chiqilgan. [6]

Muborak Yusupovna Maxkamova va hamkasblari tomonidan olib borilgan tadqiqotda ishlab chiqarish korxonalarida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy qilishning dolzarb masalalari tahlil qilingan. Maqolada axborot texnologiyalarining boshqaruv jarayonlaridagi roli, ularning samaradorligini oshirishdagi o'ri va davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishi zarurati muhokama qilingan. [7]

To'qimachilik korxonalarini rivojlantirishda zamonaviy strategik boshqaruv g'oyalarining qo'llanilishi sanoatning raqobatbardoshligini oshirishda muhim omil sifatida qaraladi. Tadqiqotda strategik boshqaruvning texnologiya, brend yaratish, ishlab chiqarish quvvatini oshirish va xodimlarning professionallik darajasini yuksaltirishdagi roli tahlil qilingan.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida boshqaruv samaradorligini oshirish uchun zamonaviy yondashuvlar muhim ahamiyatga ega. Tadqiqotda boshqaruv jarayonlarida innovatsion metodlar, rahbarlarning malakasini oshirish va tashkilot ichidagi kommunikatsiyani yaxshilash orqali samaradorlikni oshirish yo'llari ko'rib chiqilgan. [8]

Korxonalarda asosiy aktivlarni boshqarish, ularning samarali ishlatilishi va moliyaviy barqarorlikni ta'minlash muhim ahamiyatga ega. Tadqiqotda asosiy aktivlarni boshqarish metodlari, ularning samaradorligini oshirish usullari va moliyaviy ko'rsatkichlarga ta'siri tahlil qilingan. Korxonalarda moliyaviy barqarorlikni ta'minlash uchun moliyaviy ko'rsatkichlarni tahlil qilish va boshqarish zarur. Tadqiqotda debitorlik qarzlari, likvidlik va boshqa moliyaviy ko'rsatkichlarni tahlil qilish orqali barqarorlikni oshirish yo'llari ko'rib chiqilgan. [9]

O'zbekistonning zamonaviy korxona va tashkilotlarida boshqaruv masalalari sohasida olib borilgan ilmiy tadqiqotlar iqtisodiyotning turli tarmoqlarida boshqaruv samaradorligini oshirishga qaratilgan turli yondashuvlarni o'z ichiga oladi. Ushbu tadqiqotlar zamonaviy boshqaruv metodlarini qo'llash, axborot texnologiyalarini integratsiya qilish, ESG tamoyillarini joriy etish va strategik boshqaruvni takomillashtirish orqali mamlakat iqtisodiyotining barqaror rivojlanishiga hissa qo'shadi. [10]

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot O'zbekistonning zamonaviy korxona va tashkilotlarida boshqaruv masalalariga oid tadqiqot metodologiyasi jadval ko'rinishida taqdim etilgan (1-jadval):

1-jadval. O'zbekistonning zamonaviy korxona va tashkilotlarida boshqaruv masalalariga oid tadqiqot metodologiyasi jadvali¹

Tadqiqot bo'limi	Mazmuni
Tadqiqot obyekti	O'zbekistondagi zamonaviy korxona va tashkilotlar (sanoat, xizmat ko'rsatish, davlat sektori va xususiy sektor vakillari)
Tadqiqot predmeti	Korxona va tashkilotlardagi boshqaruv tizimlari, muammolari, boshqaruv samaradorligi, innovatsion yondashuvlar
Maqsadi	Korxonalar boshqaruvini o'rganish, mavjud muammolarni aniqlash va boshqaruvni takomillashtirish bo'yicha ilmiy asoslangan tavsiyalar ishlab chiqish
Asosiy vazifalari	- Boshqaruv holatini o'rganish; - Muammolarni tahlil qilish; - Innovatsion usullarni baholash; - Rivojlantirish strategiyalarini ishlab chiqish.
Ilmiy yondashuvlar	- Sistemali yondashuv; - Innovatsion yondashuv; - Kompleks tahliliy yondashuv; - Strategik boshqaruv yondashuvi.
Tadqiqot metodlari	- Empirik: so'rovnomalar, intervyu, kuzatuv; - Nazariy: tahlil va sintez, induksiya/deduksiya; - Tahliliy: SWOT, PEST, statistik tahlil.
Tadqiqot bazasi	Davlat statistika qo'mitasi, Iqtisodiy taraqqiyot vazirligi, korxonalar faoliyati haqidagi ma'lumotlar, ilmiy maqolalar va tadqiqotlar
Kutilayotgan natijalar	- Boshqaruvdagi muammolarni aniqlash; - Tavsiyalar ishlab chiqish; - Innovatsion boshqaruv modelini taklif etish.

Ushbu metodologik jadvaldan ko'rinib turibdiki, tadqiqotning asosiy yo'nalishi — O'zbekistonda korxona va tashkilotlar boshqaruvini zamonaviylashtirishga ilmiy asoslangan yondashuvlarni ishlab chiqishdan iborat. Bu borada quyidagilar muhim ahamiyat kasb etadi:

Obyekt va predmet aniqligi — tadqiqotda faqat nazariy qarashlarga tayanilmaydi, balki amaliy holatlar ham chuqur tahlil qilinadi. Xususan, sanoat, xizmat ko'rsatish va davlat tashkilotlari faoliyati o'rganiladi.

Ilmiy yondashuvlar — an'anaviy tahlillar bilan cheklanmasdan, tizimli va innovatsion boshqaruv modellari asoslanish mavzuning dolzarbligini oshiradi.

Tadqiqot metodlari xilma-xilligi — empirik, nazariy va statistik metodlarning uyg'unligi orqali har bir korxona yoki tashkilotdagi real muammolar hamda imkoniyatlar aniqlanishi mumkin.

Kutilayotgan natijalar — boshqaruv samaradorligini oshirish, strategik rivojlanish rejalari ishlab chiqish, raqamli texnologiyalarni joriy qilish kabi yechimlar taklif etilishi ko'zda tutilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekistonning iqtisodiy rivojlanish bosqichida zamonaviy korxona va tashkilotlarda boshqaruv tizimini takomillashtirish eng dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Ushbu tadqiqot doirasida olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, hozirgi kunda ko'plab korxonalarda boshqaruv tizimi hali ham an'anaviy yondashuvlarga asoslangan bo'lib, raqobatbardoshlikni ta'minlash, innovatsion qarorlar qabul qilish va tezkor boshqaruv imkoniyatlari cheklanganligicha qolmoqda.

Birinchidan, korxonalarda strategik boshqaruvning zaifligi, ya'ni uzoq muddatli rejalashtirish va muqobil stsensariylar asosida boshqaruv qarorlarini shakllantirish darajasining pastligi kuzatilmoqda. Natijada, tashqi muhitdagi o'zgarishlarga tez va moslashuvchan munosabat bildiradigan tizimlar yetarlicha shakllanmagan. Bu esa korxonalarning barqaror rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Ikkinchidan, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish darajasi sektorlar kesimida keskin farqlanadi. Xususan, ayrim xususiy tashkilotlar ERP, CRM va boshqa avtomatlashtirilgan tizimlardan samarali foydalana olayotgan bo'lsa-da, ko'pchilik davlat korxonalarida bu jarayon sust rivojlanmoqda. Bunga sabab sifatida yetarli moliyaviy mablag'larning mavjud emasligi, kadrlarning malaka darajasining pastligi hamda ichki qarshiliklarning saqlanib qolayotgani ko'rsatilmoqda.

1 Muallif ishlanmasi

Uchinchidan, inson resurslarini boshqarish sohasi ham jiddiy e'tibor talab qiladi. Kadrlarni tanlash, motivatsiya qilish, ularning salohiyatidan to'liq foydalanish va doimiy malaka oshirish tizimlari ko'pchilik tashkilotlarda yetarli darajada yo'lga qo'yilmagan. Aksariyat hollarda kadrlar siyosati tasodifiylik yoki tanish-bilishlik asosida olib borilmoqda. Bu esa tashkilot faoliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, zamonaviy boshqaruvda samaradorlikni ta'minlash uchun korxona va tashkilotlarda:

- boshqaruv tizimini tizimli tahlil qilish,
- strategik yondashuvlarni joriy etish,
- innovatsion texnologiyalar asosida avtomatlashtirish,
- inson kapitaliga investitsiya kiritish zarur.

Shuningdek, ichki nazorat va risklarni boshqarish tizimlari yo'lga qo'yilmagan yoki nomigagina mavjud bo'lgan korxonalarda boshqaruv qarorlarining aniqligi va samaradorligi past bo'lib qolmoqda. Bu esa, ayniqsa, iqtisodiy o'zgarishlarga tezkor javob qaytarish imkoniyatini cheklaydi. O'zbekiston korxona va tashkilotlarida boshqaruv tizimining innovatsion va strategik jihatdan takomillashishga ehtiyoji yuqori. Axborot texnologiyalarining joriy etilishi korxonalarning samaradorligini oshirishda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Inson resurslarini boshqarish zamonaviy yondashuvlar asosida qayta ko'rib chiqilishi lozim. Moliya, risk va ichki audit tizimlarini mustahkamlash orqali boshqaruv sifati oshiriladi. Davlat tomonidan raqamli transformatsiyani qo'llab-quvvatlovchi mexanizmlar yanada kuchaytirilishi kerak. Bu natijalar asosida zamonaviy boshqaruvga oid ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqilishi, ularning amaliyotga tatbiq etilishi orqali O'zbekiston iqtisodiyotining raqobatbardoshligi sezilarli darajada oshishi mumkin [9, 10].

Quyida O'zbekistonning zamonaviy korxona va tashkilotlarida boshqaruv masalalariga oid SWOT-tahlil jadval ko'rinishida tayyorlab berilgan. Bu tahlil orqali boshqaruv tizimining kuchli va zaif tomonlari, shuningdek, mavjud imkoniyatlar va xavf-xatarlar tizimli ravishda baholanadi (2-jadval).

2-jadval. O'zbekistonning zamonaviy korxona va tashkilotlarida boshqaruv masalalariga oid SWOT-tahlil²

Asosiy omillar	Mazmuni
Kuchli tomonlar (S - Strengths)	- O'zbekiston iqtisodiyotida islohotlar asosida boshqaruv tizimlarini takomillashtirishga katta e'tibor qaratilmoqda; - Davlat tomonidan raqamli boshqaruvni joriy etishga oid strategik hujjatlar va dasturlar mavjud; - Ayrim yirik korxonalarda ERP, CRM, BI kabi zamonaviy boshqaruv tizimlari joriy etilgan; - Yosh menejerlar va IT sohasidagi mutaxassislar soni ortib bormoqda.
Zaif tomonlar (W - Weaknesses)	- Ko'plab tashkilotlarda boshqaruv usullari hali ham an'anaviy va markazlashgan tarzda olib boriladi; - Kadrlar malakasining pastligi, zamonaviy boshqaruv texnologiyalaridan foydalanish ko'nikmalarining yetishmasligi; - Innovatsion qarorlar qabul qilishda tashabbuskorlik va moslashuvchanlik darajasining pastligi; - Ichki audit, risk-menejment va natijadorlik monitoringi tizimlarining zaifligi.
Imkoniyatlar (O - Opportunities)	- Raqamli iqtisodiyot, sun'iy intellekt, big data va avtomatlashtirish texnologiyalarini joriy etish imkoniyati; - Xususiy sektor faolligining oshishi va xorijiy investitsiyalarning ko'payishi; - Halqaro tajribalarga asoslangan boshqaruv modellarini o'rganish va joriy etish uchun ochiqlik; - Davlat tomonidan IT infratuzilmasi, elektron hukumat va «raqamli transformatsiya»ga sarmoya ajratilishi.
Xavf-xatarlar (T - Threats)	- Tashkilotlarda qaror qabul qilishdagi byurokratik to'siqlar va islohotlarga ichki qarshilik; - Moliyaviy resurslarning cheklangani sababli texnologik yangilanish sur'atlarining sustligi; - Kadrlar oqimi (iqtidorli mutaxassislarning boshqa sohalarga yoki xorijga ketishi); - Raqobat muhiti kuchaygani sari boshqaruvda yangilik qilolmaslik xavfi.

Bu SWOT-tahlil orqali tashkilotlar va korxonalar boshqaruv tizimining hozirgi holati, imkoniyatlari va ehtimoliy xavflarini aniq ko'rish imkoniga ega bo'ladilar. Tadqiqot asosida ishlab chiqilayotgan tavsiyalarni aynan shu tahlilga tayanib rejalashtirish mumkin.

2 Muallif ishlanmasi

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'zbekistonning zamonaviy korxona va tashkilotlarida boshqaruv tizimlari bo'yicha olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, hozirgi sharoitda samarali menejment yondashuvlariga ehtiyoj sezilarli darajada ortmoqda. Davlat miqyosida raqamli transformatsiya, innovatsion rivojlanish va iqtisodiy islohotlarning faollashuvi korxonalardan ham zamonaviy boshqaruv texnologiyalarini qo'llashni talab qilmoqda.

Tadqiqot davomida aniqlangan muammolar — an'anaviy boshqaruv yondashuvlarining ustuvorligi, raqamli texnologiyalarni joriy etishdagi to'siqlar, inson resurslarini boshqarishdagi sustlik, ichki nazorat va samaradorlik monitoringi tizimlarining zaifligi — tashkilotlar rivojiga jiddiy to'siq bo'lmoqda. Shu bilan birga, mavjud imkoniyatlar — IT infratuzilmasining rivojlanishi, xalqaro tajribalarni o'zlashtirish imkoniyati, xususiyl sektorning faollashuvi — samarali boshqaruv tizimlarini shakllantirish uchun muhim omil hisoblanadi. Ushbu xulosalardan kelib chiqib, quyidagi amaliy va nazariy tavsiyalarni ilgari surish mumkin:

- Har bir tashkilot o'z faoliyatini uzoq muddatli strategik rejalar asosida tashkil etishi lozim.
- SWOT, PEST va boshqa analitik vositalardan foydalanib, tashqi va ichki muhit baholanishi kerak.
- Raqamli texnologiyalarni joriy etishni jadallashtirish zarur.
- ERP, CRM, BI, HRM kabi zamonaviy boshqaruv dasturlarini bosqichma-bosqich joriy etish orqali boshqaruv sifati oshiriladi.
- Davlat tomonidan kichik va o'rta korxonalarni raqamli transformatsiyaga jalb qilish uchun subsidiya va imtiyozlar kengaytirilishi kerak.
- Zamonaviy menejment yondashuvlariga ega rahbar kadrlarni tayyorlash va ularni xalqaro tajribalarga asoslangan bilimlar bilan boyitish talab etiladi.
- Korxonalarda ochiq, shaffof va samarali motivatsiya tizimi shakllantirilishi lozim.
- Tashkilotlarda ichki audit, risk-menejment, sifatni nazorat qilish kabi funksiyalar mustahkamlanishi zarur.
- Natijaga yo'naltirilgan KPI tizimlarini joriy etish orqali xodimlar va bo'limlar faoliyati tahlil qilinishi kerak.
- Tez o'zgaruvchan tashqi muhitda tashkilotlar moslashuvchan, kreativ, innovatsion yondashuvlarga tayangan holda faoliyat yuritishi lozim.
- "Agile" va "Lean management" kabi zamonaviy boshqaruv metodlarini sinov tariqasida joriy qilish tavsiya etiladi.

O'zbekistondagi zamonaviy korxona va tashkilotlar global raqobat sharoitida faoliyat yuritmoqda. Shu bois ularning boshqaruv tizimlarini isloh qilish, raqamli texnologiyalar asosida takomillashtirish, bilimli va mas'uliyatli kadrlar tayyorlash orqali milliy iqtisodiyotning samaradorligini oshirish mumkin. Taklif etilgan chora-tadbirlar amaliyotga tatbiq etilsa, boshqaruvda sifat jihatdan yangi bosqichga erishish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 6-maydagi "Aholi bandligini ta'minlash bo'yicha olib borilayotgan ishlar natijadorligi va samaradorligini oshirishda mahalliy ijro hokimiyati va iqtisodiy kompleksning hududiy organlari rahbarlarining shaxsiy mas'uliyatini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2960 son Qarori. <https://lex.uz/docs/-3196370>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti "Yangi O'zbekiston – 2030" strategiyasi, 2023y.
3. O'zbekiston Respublikasi Davlat aktivlarini boshqarish agentligi huzuridagi Xususiylashtirish va davlat aktivlarini boshqarish muammolarini tadqiq etish markazi. (2023). ESG tamoyillarining davlat korxonalariiga tatbiqi. Toshkent.
4. Fayol, A. (1916). General and Industrial Management. New York: Pitman Publishing.
5. Drucker, P. F. (1954). The Practice of Management. Harper & Row Publishers.
6. Axtamova, M. (2020). Iqtisodiy rivojlanish sharoitida biznes boshqaruvining roli va asosiy yo'nalishlari. Iqtisodiyot va boshqaruv jurnali, 3(15), 45-52.
7. Obidova, F. Y. (2022). Qurilish sanoatida boshqaruv samaradorligini baholash uslublari. Bino va qurilish ilmiy jurnali, 4(28), 33-41.
8. Maxkamova, M. Y., & boshqalar. (2021). Ishlab chiqarish korxonalariida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy qilish masalalari. Axborot texnologiyalari va boshqaruv jurnali, 2(10), 22-30.
9. Islomova, N., & boshqalar. (2022). To'qimachilik korxonalariida strategik boshqaruvning roli va samaradorligi. Sanoat va innovatsiyalar jurnali, 1(12), 14-23.
10. Karimov, O. (2020). Korxonalarda moliyaviy barqarorlik va asosiy aktivlarni boshqarish. Moliya va iqtisodiyot jurnali, 5(18), 50-58.
11. Toshpulatov, D. (2023). Zamonaviy boshqaruv metodlari va ularning iqtisodiyot rivojiga ta'siri. Ilm-fan va taraqqiyot jurnali, 3(20), 60-67.
12. Ахтамова М.Э. Бизнес и общество. Учебное пособие.-С.:«Самарканд», 2023, 250 стр.
13. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi qonunchiligi portali.
14. www.stat.uz – O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi sayti.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 6

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
